

نگرانی هایی از بروز کم آبی در ۳ استان کشور

رئیس مرکز ملی خشکسالی سازمان هواشناسی کشور با تأکید بر اینکه نگرانی‌هایی از بروز کم‌آبی در استان‌های تهران، خراسان رضوی و قزوین در تابستان ۱۴۰۳ وجود دارد، گفت: «به نظر می‌رسد برای فصل گرم امسال باید نگران تأمین منابع آبی این استان‌ها باشیم، به خصوص که مقدار بارش‌های تجمعی این استان‌ها در سال آبی جاری به ۳۶ تا ۴۴ درصد پایین‌تر از شرایط نرمال رسیده است.»

به گزارش سایت خبری پرسون، «احد وظیفه» رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی سازمان هواشناسی درباره پیش‌بینی‌های کلی از ادامه بارندگی‌ها در بهار و تابستان ۱۴۰۳ و وضعیت منابع آبی کشور تا پایان سال آبی جاری (مهر ۱۴۰۲ و شهریور ۱۴۰۳)، توضیح داد: «با وجود این که در روزهای چهارشنبه تا پنجشنبه هفته جاری (۲۹ تا ۳۰ فروردین)، شاهد بارش‌های بسیار خوبی در نوار جنوبی کشورمان یعنی در استان‌های فارس، بوشهر، هرمزگان، جنوب سیستان و بلوچستان و بخش‌های عمده‌ای از جنوب کرمان خواهیم بود، اما پیش‌بینی‌های مبتنی بر مدل‌های عددی حاکی از آن است که طی دو هفته آتی، سایر نقاط کشور یعنی مناطق شمالی، مرکزی، شرقی و غربی ایران شاهد بارش‌های مطلوبی نخواهد بود.»

وی افزود: طبق روال معمول، از نیمه دوم اردیبهشت به بعد، رفته‌رفته از شدت بارش‌ها در اغلب نقاط کشور کاسته می‌شود، چراکه اساساً میزان بارش‌های تجمعی اردیبهشت در ایران حدود نصف فروردین و مقدار بارندگی‌های خردادماه کمتر از نصف اردیبهشت است. با توجه به روند بارش‌های سال‌های گذشته، به صورت کلی از نیمه دوم اردیبهشت تا پایان خرداد بخصوص در بخش‌های جنوبی کشور نباید انتظار وقوع بارش‌های قابل توجهی را داشت؛ بنابراین اکنون در وضعیتی به سر می‌بریم که پنجره زمانی دریافت بارش در کشورمان هفته به هفته محدودتر می‌شود و میزان ورودی منابع آبی نیز در ماه‌های آینده کمتر خواهد شد.

پیش‌بینی وقوع بارش‌های موسمی مناسب در جنوب شرق کشور در تابستان

وظیفه درباره پیش‌بینی فصلی سازمان هواشناسی از وضعیت بارندگی‌های ایران در تابستان ۱۴۰۳ نیز گفت: در تابستان سال ۱۴۰۱ شاهد بارندگی‌های تابستانه مناسبی بودیم که در برخی استان‌های کشور از جمله تهران سبب وقوع سیل شد. اما در تابستان ۱۴۰۲ وضعیت بارش‌ها در تمام نقاط کشور بسیار نامناسب بود که همین مساله باعث تشدید بحران خشکسالی در بیشتر استان‌ها شد. با این وجود، به نظر می‌رسد که در تابستان امسال، میزان بارندگی‌ها در اغلب نقاط ایران در شرایط بهتری از سال گذشته قرار داشته باشد، اما به سطح قابل قبول سال ۱۴۰۱ نرسد. البته اساساً مقدار بارش‌های ایران در فصل تابستان بسیار اندک است، به نحوی که بارش‌های تابستانه، به طور متوسط ۵ درصد مجموع کل بارندگی‌های کشورمان را تشکیل می‌دهد.

این مقام مسئول در سازمان هواشناسی همچنین یادآور شد: بخش زیادی از بارندگی‌های تابستانه کشورمان در مناطقی نظیر شرق هرمزگان، جنوب کرمان و جنوب سیستان و بلوچستان رخ می‌دهد که اگر شرایط مناسب باشد، بارش‌های تابستانه در این نقاط به صورت موسمی خواهد بود. پیش‌بینی می‌شود با توجه به این که در حال حاضر در حال حرکت از شرایط ال‌نینو به سمت لانینا هستیم، در تابستان ۱۴۰۳ احتمالاً شاهد بارندگی‌های موسمی مناسبی در جنوب شرق ایران خواهیم بود. البته در نیمه دوم تابستان نیز در سواحل دریای خزر بخصوص در استان‌های گیلان و مازندران و نوار شمالی استان‌های آذربایجان غربی و شرقی، معمولاً بارندگی‌های نسبتاً مناسبی رخ می‌دهد، اما فصل گرم سال در سایر استان‌های ایران عمدتاً بارش قابل توجهی نداریم.

نقش مهم سدهای خوزستان در تعیین شاخص وضعیت سدهای کشور

وظیفه در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به آخرین گزارش ارائه‌شده توسط شرکت مدیریت منابع آب ایران که در تاریخ ۲۶ فروردین، میزان پرشدگی سدهای کشور را ۶۰ درصد اعلام کرده بود، اظهار داشت: در تحلیل گزارش وزارت نیرو از وضعیت سدها باید به این نکته توجه داشت که بخش زیادی از سدها بخصوص سدهای بزرگ در غرب و جنوب غرب کشور قرار گرفته‌اند و به‌جز سد زاینده‌رود و بعضی سدهای تهران، میزان ذخیره‌سازی آب در اغلب سدهایی که در مرکز و شرق ایران احداث شده‌اند، بسیار کمتر است؛ بنابراین آنچه به عنوان شاخص میانگین پرشدگی سدهای کشور بیان می‌شود، بیشتر نشان‌دهنده وضعیت سدهای غرب و جنوب غرب کشور به‌ویژه استان خوزستان است.

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی سازمان هواشناسی کشور در توضیح بیشتر گفت: بررسی‌ها نشان می‌دهد که اگر تمام سدهای شرق و مرکز کشور پر باشد، اما میزان ذخیره آب سدهای استان خوزستان کمتر از نصف باشد، شاخص میانگین پرشدگی سدها تا حد زیادی پایین می‌آید، ولی اگر ذخیره کافی در سدهای خوزستان وجود داشته باشد، اما سدهای شرق و مرکز کشور دارای سطح پایینی از آب باشند، میانگین پرشدگی سدهای ایران چندان پایین نمی‌رود، زیرا سدهای خوزستان تأثیر زیادی بر شاخص متوسط آب موجود در سدهای کشور یا همان رقمی که به عنوان درصد پرشدگی سدها اعلام می‌شود، دارند.

وضعیت نسبتاً مناسب بارندگی‌ها در غرب و جنوب غرب ایران

این مقام مسئول در سازمان هواشناسی با بیان این که در سال آبی جاری، وضعیت بارندگی‌ها در غرب و جنوب غرب کشور نسبتاً مناسب بوده است، عنوان کرد: در حال حاضر در استان‌های چهارمحال و بختیاری و لرستان، میزان کاهش بارندگی‌های تجمعی در مقایسه با شرایط نرمال (متوسط بلندمدت) کمتر از ۲۰ درصد است و همچنین بارندگی‌های امسال استان ایلام در حدود نرمال و میزان بارش استان کرمانشاه نیز ۴ درصد بالاتر از نرمال بوده است؛ بنابراین با توجه به این که میزان پرشدگی سدها ارتباط مستقیمی با مقدار بارش‌های تجمعی دارد و سرشاخه رودخانه‌هایی که به سدهای خوزستان می‌ریزند نیز عمدتاً در استان‌های مذکور قرار گرفته‌اند، این سدها اکنون در وضعیت تقریباً خوبی هستند.

وی درباره میزان بارندگی تجمعی در سال آبی کنونی در سایر استان‌های کشور نیز گفت: در حال حاضر میزان بارش‌های استان کردستان به میزان اندکی بیش از نرمال، مقدار بارندگی استان آذربایجان غربی در حدود نرمال و مقدار بارش‌های تجمعی استان همدان تا حد کمی بالاتر از نرمال است. این در حالی است که متأسفانه در برخی استان‌های مرکز و شرق کشور شاهد کاهش محسوس بارندگی‌ها نسبت به میانگین درازمدت هستیم، به نحوی که در استان‌های اصفهان و قم، میزان بارندگی‌ها در سال آبی جاری حدود ۲۰ درصد کمتر از نرمال بوده، اما در استان‌های تهران، قزوین، سمنان و خراسان رضوی، مقدار بارش‌های امسال به ۳۶ تا ۴۴ درصد پایین‌تر از میانگین بلندمدت رسیده است.

کاهش ۲۱ درصدی متوسط بارندگی کشور نسبت به میانگین بلندمدت

وظیفه درباره وضعیت کنونی بارندگی‌ها و ذخایر سدهای استان‌های جنوبی کشور نیز توضیح داد: میزان بارندگی‌های تجمعی استان‌های فارس، بوشهر، هرمزگان و کرمان در سال آبی جاری به شکل محسوسی کمتر از نرمال بوده و این مساله باعث شده است که بخش زیادی از ظرفیت خالی سدهای این استان‌ها خالی بماند. همچنین با توجه به این که مقدار بارندگی‌ها در خراسان رضوی حدود ۴۴ درصد کمتر از نرمال بوده است و حقایق هریرود از کشور افغانستان نیز در سال آبی جاری تأمین نشده، در حال حاضر میزان پرشدگی سد دوستی در شرق خراسان رضوی بین ۴ تا ۵ درصد است. همچنین آمارهای رسمی وزارت نیرو نشان می‌دهد که هم‌اکنون متوسط پرشدگی سدهای تهران حدود ۲۰ درصد است.

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی سازمان هواشناسی یادآور شد: در حال حاضر میانگین بارندگی‌های کشورمان از ابتدای سال آبی جاری (یکم مهر ۱۴۰۲) تا کنون (۲۷ فروردین ۱۴۰۳)، حدود ۲۱ درصد از شرایط نرمال یا همان متوسط بلندمدت پایین‌تر است. البته در بعضی استان‌ها مانند کرمانشاه، میزان بارندگی‌ها از نرمال بالاتر است، اما در برخی استان‌ها نظیر کرمان، بوشهر و هرمزگان، متأسفانه مقدار بارش‌های تجمعی در سال آبی کنونی حتی بیش از ۵۰ درصد از میانگین درازمدت کمتر است.

نگرانی از بروز کم‌آبی در تهران، خراسان رضوی و قزوین در تابستان ۱۴۰۳

وظیفه همچنین در پاسخ به این سوال که با توجه به پیش‌بینی‌های موجود از وضعیت آینده بارش‌ها و میزان فعلی ذخایر آب سدها، در ماه‌های گرم امسال نگرانی از بروز کم‌آبی در کدام استان‌ها بیشتر است، توضیح داد: پیش‌بینی‌های هواشناسی از این حکایت دارد که در هفته‌های آتی شاهد بارش‌های مناسبی در استان‌های تهران، قزوین، سمنان و خراسان رضوی نخواهیم بود و با توجه به این که معمولاً هفته‌های پایانی فروردین و هفته‌های ابتدایی اردیبهشت هر سال، جزو دوره‌های دارای بارش محسوب می‌شود، به احتمال زیاد در چند هفته آینده شاهد افزایش فاصله مقدار بارندگی‌های تجمعی استان‌های ذکرشده با متوسط بلندمدت یا همان شرایط نرمال خواهیم بود.

رئیس مرکز ملی خشکسالی سازمان هواشناسی با تأکید بر این که نگرانی‌هایی از بروز کم‌آبی در استان‌های تهران، خراسان رضوی و قزوین در تابستان ۱۴۰۳ وجود دارد، بیان کرد: استان قزوین از جمله مناطق دارای سطح بالای اراضی زراعی و باغی است و مصرف آب بخصوص در فصل تابستان در بخش کشاورزی در این استان بسیار بالا است. این در حالی است که همین حالا میزان بارندگی‌های تجمعی این استان در سال آبی جاری حدود ۴۰ درصد پایین‌تر از نرمال است و تا پایان سال آبی کنونی نیز فرصت زیادی برای جبران کم‌بارشی استان وجود ندارد، چراکه روزهای پرباران سال تقریباً به پایان رسیده است و معمولاً از خردادماه تا پایان تابستان، بارندگی قابل توجهی در استان قزوین رخ نخواهد داد.

نمی‌توان روی سفره‌های زیرزمینی استان‌های کم‌آب کشور حساب کرد

وظیفه با بیان این که در ماه‌های باقیمانده از سال آبی جاری نباید انتظار وقوع بارندگی‌های قابل توجهی را در فلات مرکزی و مناطق شرقی کشور داشت، عنوان کرد: وقتی بارندگی‌های مناسبی رخ ندهد، به صورت طبیعی از ورودی منابع آبی نیز کاسته خواهد شد و در چنین شرایطی، با توجه به این که در استان‌هایی مثل تهران، قزوین و خراسان رضوی، همین حالا با کم‌بارشی محسوسی مواجه هستیم و همچنین سدهای این استان‌ها نیز در وضعیت مناسبی به سر نمی‌برند و در چند ماه باقیمانده از سال آبی نیز احتمالاً بارش مناسبی در این مناطق رخ نمی‌دهد، به نظر می‌رسد برای فصل گرم امسال باید نگران تأمین منابع آبی این سه استان باشیم؛ بخصوص که در استان تهران بارگذاری جمعیتی و صنعتی بسیار بالایی انجام شده است که نیاز آبی آن را بالا می‌برد و استان خراسان رضوی نیز هم از نظر بارگذاری جمعیتی و صنعتی و هم از نظر کشاورزی نیاز آبی زیادی دارد و قزوین هم جزو استان دارای اراضی کشاورزی و باغی وسیع محسوب می‌شود.

وی در پایان تصریح کرد: متأسفانه با توجه به فشار زیادی که در سال‌های اخیر بر اثر برداشت بیش از حد آب به سفره‌های زیرزمینی استان‌های تهران، قزوین و خراسان رضوی وارد شده است، تمام دشت‌های این استان‌ها با سرعت بالایی در حال فرونشست هستند، به نحوی که نرخ فرونشست سالانه دشت قزوین به ۹ تا ۱۰ سانتی‌متر رسیده است و دشت مشهد که در غرب این شهر واقع شده است و بخش عمده بارگذاری جمعیتی و فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی مشهد در آن انجام شده، به دلیل برداشت بی‌رویه از سفره‌های زیرزمینی در حال فرونشست است؛ بنابراین برای تأمین آب مورد نیاز استان‌های مذکور در فصل گرم امسال، نباید چندان روی منابع آب زیرزمینی آن‌ها حساب باز کنیم.